

מחקר התוכנית לפיתוח כלכלי-חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2021-2017

רקע, שיטה, עיקרי הממצאים וכיוונים להמשך

ד"ר יונתן אייל

הפורום הציבורי השני
למחקר הערכת תוכנית החומש
לאוכלוסייה הבדואית בנגב

תוכנית החומש
לאוכלוסיית הבדואים בנגב
2021-2017

העיר רהט, ממעוף הציפור

צילום: איוב אבו מדיעם, מתוך אתר פיקיוויקי

תוכנית החומש – מטרות

- העלאת שיעור התעסוקה של האוכלוסייה הבדואית בנגב תוך גיוון מקומות התעסוקה והגברת השילוב במשק הישראלי
- קידום ההשכלה
- פיתוח תשתיות בדגש על תשתיות תומכות תעסוקה, השכלה וחברה, כגון תחבורה ומסגרות לילדים
- חיזוק ופיתוח של חיי החברה, הקהילתיות והמנהיגות ביישובים והרחבת שירותי הרווחה
- חיזוק הרשויות המקומיות

**פיתוח וקידום כלכלי חברתי וסגירת פערים
ביחס לשאר האוכלוסייה**

סך התקציב,
3.2 מיליארד ₪

יותר מעשרה משרדים
שותפים לתוכנית

התקציב מחולק בין
משרדים/פעילויות כמו
תעסוקה, חינוך, השכלה
גבוהה ותחבורה

תוכנית החומש כתוכנית מורכבת – מאפיינים והשפעות על התכנון והיישום של התוכנית ועל המחקר

תוכנית החומש – תוכנית מורכבת

לתוכנית החומש כמה מטרות שונות ולהשגתן מופעלות מספר רב של תוכניות משנה (פעילויות). כל זאת תוך השפעה הדדית הן בין היעדים השונים הן בין תוכניות המשנה, זו על זו.

לתוכנית החומש פריסה רחבה על פני אוכלוסיית יעד מגוונת ועל פני מספר רב של יישובים/קהילות.

תוכנית מורכבת – השפעות על תכנון ויישום התוכנית

ראייה כוללת וסדורה של התוכנית: יעדים, תוכניות משנה, תשומות והקשר ביניהם

מערך מובנה של תוכניות עבודה ומעקב אחר יישום

גמישות ביכולת לשנות הקצאת משאבים ותפיסות במהלך התוכנית עצמה

תוכנית מורכבת – השפעות על המחקר

קשר סדור ומובנה בין צוות המחקר לצוות המיישם להיזון הדדי

מאפייני המחקר:

- רחב וגמיש

- עוסק בהערכת היישום, בחסמים, באתגרים ובהישגים בתחומי ליבה

- נוגע בנושאי רחב הנוגעים לכלל התוכנית

- מתבסס על שיטת מחקר מתאימה להערכת כוללת

שילוב בין פעולות
ב"מניפה רחבה" לפעילויות עומק

שימוש במגוון
שיטות מחקר

איגום מידע ממספר
רב של מקורות

מוכוון יישום ומוכוון מדיניות

עקרונות ביצוע המחקר

מגוון קבוצות מחקר אשר עוסקות כל אחת במחקר עומק נפרד. קבוצות המחקר במכון ומחוצה לו נבחרו על פי תחומי מומחיות וזמינות (סאלד)

שימוש בידע ובמומחיות של מגוון גורמים, כולל שיתוף פעולה עם גורמים חוץ מכוניים (אג'יק מכון הנגב)

גמישות בבחירת נושאי המחקר. חלק מנושאי המחקר נקבעו בשיתוף האגף במהלך המחקר עצמו

מתן מענה שוטף לצורכי מידע ומחקר כפי שעלו במהלך העבודה

תכנון ויישום המחקר נעשו בשיתוף עם האגף לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב. תכלול המחקר נעשה על ידי צוות אוכלוסייה ערבית במכון ברוקדייל

מחקרי העומק

סיווג של מחקרי העומק השונים

מחקרי עומק רוחביים:
– יישום ותכנון
– תוצאות והערכה

מחקרי עומק נושאיים

- תעסוקה וחסמים לתעסוקה
- מחקרים בתחום החינוך (נשירה, בגרות, איכות ההוראה)
- מודל הרשויות המקומיות
- ילדים עם מוגבלות באוכלוסייה הבדואית
- תוכנית מנהרות לביטחון תזונתי

מחקרי עומק רוחביים – יישום ותכנון

- תוכניות עבודה, יעדים ומדדים (הערכת תהליכי גיבוש, בחינה פרטנית)
- בחינת מודל תוכנית החומש (במסגרת ההערכה הכוללת)
- ערכים, עמדות ותפיסות והשפעות על יישום תוכניות התערבות ומענים אפשריים

מחקרי עומק רוחביים – תוצאות והערכה

- תמונת מצב של האוכלוסייה הבדואית בנגב – מדדים נבחרים
- דוח תשתית הידע לתוכנית החומש הבאה
- הערכה כוללת של תוכנית החומש – דוח מסכם
- השפעת מגפת הקורונה על האוכלוסייה הבדואית

ממצאים וכיוונים להמשך

עיקרי הממצאים וכיוונים להמשך

- על פני שנים ישנה התקדמות במדדי אוכלוסיית הבדואים בנגב (למשל, השכלה ותעסוקה) אם כי נשמר פער ניכר ביחס לכלל האוכלוסייה
- מודל הרשויות המקומיות כציר מרכזי בתוכנית הופעל ונראה שמתחיל להניב פירות. מומלץ לפעול להמשך שיפור המודל
- במהלך תוכנית החומש הופעל מודל ייחודי של תוכניות עבודה, יעדים ומדדים. יש לפעול להמשך טיוב ושיפור מערך תוכניות העבודה
- ישנם נושאים שבהם יש לפעול לתכלול פעילויות ותיאום בין הגורמים השונים (למשל ילדים עם מוגבלויות)
- מוצע לפעול לבניית תוכנית מקיפה למתן מענה לצעירים חסרי מעש

עיקרי הממצאים וכיוונים להמשך

- מוצע להעמיק את התאמת המענים ושיתוף הציבור:
 - איסוף מידע ושיח עם הציבור – סקרים ומנגנונים לשיתוף הציבור על פני זמן
 - מתן מענים בראייה והתאמה מקומית (לפי יישוב, אוכלוסייה)
 - הפעלת תוכניות ביוזמת האוכלוסייה ובשיתוף עימה
- במהלך תוכנית החומש פותח מערך מחקר מקיף לליווי התוכנית ביישום, הערכה ותכנון. מוצע לשמר ולפתח את התפיסה שגובשה במהלך תוכנית החומש הבאה

תודה על ההקשבה

yonatane@jdc.org

העיר רהט, ממעוף הציפור

צילום: איוב אבו מדיעם, מתוך אתר פיקיוויקי